
GÜNEY KAFKASYA'DA İSTİKRAR: TÜRKİYE VE RUSYA'NIN ROLÜ - 14 OCAK 2010

Oya EREN ÖZER

12.04.2009

Türkiye açısından yeni yılın ilk dış politika atağı olarak tanımlanabilecek Erdoğan'ın Rusya seyahati gerçekleşti. İki günlük ziyaretinde öncelikle sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve iş adamlarıyla toplantı yapan Erdoğan, Rusya'daki yatırımlarla ilgili değerlendirmelerde bulundu. Daha sonra Rusya Devlet Başkanı Medvedev ve Başbakan Putin'le görüşmeler yapan Erdoğan, bölgesel sorunların ve Türkiye-Rusya ilişkilerinin ekonomik boyutuna ağırlık verilen toplantılarda bulundu.

Erdoğan'ın Rusya ziyareti özellikle Güney Kafkasya'da çözüm bekleyen sorunlar ve 2009'un son aylarında yaşanan gelişmelerin ekseninde bölgedeki dengeler açısından da ayrı bir önem taşıyor. Türkiye-Ermenistan arasında imzalanan protokollerin etkileri ve tartışmalar sürüyor. Protokollerin Karabağ sorununa etkileri ve Rusya'nın rolü, bölgenin kilit meseleleri olmaya devam ediyor.

Erdoğan'ın, Rusya'da Medvedev ve Putin görüşmeleriyle aynı zamana denk gelen bölgedeki önemli diğer bir gelişme ise Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov'un Ermenistan Cumhurbaşkanı Sarkisyan ve üst düzey Ermeni yetkililerle görüşmek üzere Ermenistan'da bulunmasıydı ve yine Başbakanın Rusya'ya geldiği 12 Ocak tarihinde Ermenistan Anayasa Mahkemesinde Türkiye-Ermenistan protokollerinin anayasal uygunluğunun görüşülmesi ve kabul edilmesi, bölgede çözüm bekleyen konuların paralel işleyen süreçlerden geçtiğinin göstergesi olabilir.

Aynı tarihlere denk gelen bu görüşmelerin odak noktasının aynı konular olması, 2010 yılında Azerbaycan-Ermenistan, Türkiye-Ermenistan ve Türkiye-Azerbaycan ilişkilerinde önemli gelişmeler ve değişimler olacağı yönündeki beklentileri yeniden gündeme getirdi. Rusya ise bölgedeki sorunlarda kilit aktör olma ve etki alanını genişletme yönündeki çabalarını devam ettiriyor.

Erdoğan'ın Rusya ziyaretinin ardından kısa bir basın toplantısı düzenleyen Putin açıklamalarında, Rusya'nın özellikle Karabağ Sorunu ve soruna taraf ülkelere yaklaşım biçimini bir kere daha ortaya koydu. Rusya, Karabağ sorunundaki ihtilafın Ermenistan ve Azerbaycan'ın çıkarları çerçevesinde çözülmesi gerektiğini farklı defalar gösterdi. Putin'in son açıklamaları da yine bu yönde, ilişkileri iki tarafla da dengede tutma çizgisindeydi. Karabağ ve Ermenistan-Türkiye meselelerinin oldukça komplike olduğunu ve bu meselelerin aynı sepete konmasını doğru kabul etmediğini açıklayan Putin, Karabağ Sorunu ve Türkiye- Ermenistan ilişkilerinin birbirine bağlanmaması gerektiğini vurguladı.

Rusya, her ne kadar müttefiki Ermenistan'ı Karabağ Sorununda yalnız bırakmasa da Güney Kafkasya ve Karadeniz bölgesinde kendisi gibi çok dinamik bir politika izleyen Türkiye'ye verdiği

önemi enerji politikalarındaki yoğun görüşmelerle gösteriyor. Erdoğan'ın Rusya ziyaretinde de özellikle enerji konularında değerlendirmeler yapıldı. Güney Akım ve Nabucco Projeleri, Samsun-Ceyhan Ham Petrol Boru Hattı ve Mavi Akım 2 Projesi gibi konular görüşülerek nükleer enerji tesisi işbirliği protokolleri de imzalandı.

Rusya, çok önemli bir enerji partneri olan Azerbaycan'la da bir denge tutturmak zorunda olduğunun bilincinde. Geçtiğimiz günlerde Azerbaycan'dan Rusya'ya doğalgaz sevkiyatı başladı. Enerji sevk yollarının çeşitlendirilmesi için hem Rusya hem de Azerbaycan çalışmalara devam edecek gibi görünüyor.

Rusya'nın post-Sovyetik alanda baş aktör olma çalışmaları ve var olan meselelere taraf ülkelerle ilişkilerindeki istikrarı bozmayarak yaklaşması ilerleyen zamanlarda bölgedeki çözüm sürecinde Rusya'nın önemini daha da artıracak gibi görünüyor.

Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin geleceği ise yine bölgedeki dengelerin korunmasına ve Ermenistan'ın uluslararası hukukun gereklerini yerine getirmesine bağlı. Özellikle Azerbaycan topraklarındaki işgalinden vazgeçmesi beklenen Ermenistan, Türkiye ile parafe edilen protokollerin ardından her ne kadar Karabağ ve Türkiye-Ermenistan ilişkilerinin farklı süreçler olduğunu iddia etse de bölgenin huzur ve istikrarında önemli bir faktör olarak öne çıkan Türkiye açısından durum farklı. Güney Kafkasya'da işbirliği ve istikrarı sağlamaya çalışan Türkiye için, iki ülke ilişkilerinin normalleşmesi öncelikle, Ermenistan'ın komşularının toprak bütünlüğüne saygı göstererek işgalci tavrından vazgeçmesi koşuluna bağlı olmaya devam ediyor.

Kaynak/Source: